

---

*Ваша Светости,
Поштовани господине
Градоначелниче Ниша,
Поштовани господине
Ректоре Универзитета у Нишу,
поштоване даме и господо,
драге колегинице и колеге,*

*Your Holiness,
Honorable Mayor of Niš
Honorable Rector of the
University of Niš
Ladies and Gentlemen
Dear Colleagues,*

Позивом који ми је упућен да отворим овогодишњи међународни симпозијум византолога, НИШ И ВИЗАНТИЈА XII, указана ми је изузетна част. Овогодишњи симпозијум, дванаести у низу, разликује се у много чему од осталих. На листи овогодишњих учесника налазе се имена 80 стручњака, од којих 55 је из 16 страних држава. На првом симпозијуму НИШ И ВИЗАНТИЈА I, одржаном 2002 године, присутно је било 20 учесника, од којих је само четворо из иностранства. Број учесника у међувремену је из године у годину наставио да расте, указујући недвосмислено на успехе овог интернационалног скупа. Последњих година, симпозијум НИШ И ВИЗАНТИЈА прерастао је у најзначајнији скуп ове врсте не само у Србији, већ и на Балкану, општеговорјећи. Редовна годишња појава Зборника Радова, готово је без преседана. Резултати који се овде појављују имају широки

The invitation extended to me to open this year's International Symposium NIŠ AND BYZANTIUM XII is a great honor. This annual symposium, the twelfth in the series, differs from preceding ones in several respects. The list of this year's participants includes 80, of whom 55 come from abroad. By contrast, the first Symposium NIŠ AND BYZANTIUM I, held in 2002, was attended by 20 participants only 4 of whom came from abroad. The number of participants since then has been continually on rise, unequivocally demonstrating the steady increase in the quality of the symposium. In recent years the Symposium NIŠ AND BYZANTIUM has grown into one of the most distinguished gatherings of this type not only in Serbia but in the Balkans, generally speaking. The regular Annual appearance of the Acts of the Symposium is virtually unparalleled. Papers published in the Acts have a broad international significance. Thus, the organizers of this important

интернационални значај. Стога организатори ове значајне манифестације, на челу са њеним покретачем Мишом Ракоцијом, човеком неисцрпних инспирација, енергије и организаторске способности, заслужују нашу захвалност и честитке на свим досадашњим остварењима, која кулминирају, баш данас, догађајем од јединственог историјског значаја.

Град Ниш, који од првог симпозијума НИШ И ВИЗАНТИЈА, одржаног 2002 године, на дан 3. јуна, сваке године ревносно бележи

international annual gathering, with Dr. Miša Rakocija, its founder and the inexhaustible source of inspiration, energy, and organizing skill, at its helm, deserve our thanks and congratulations for their past achievements over the years, culminating on this very occasion, that marks an event of singular historical significance.

Since the first Symposium NIŠ AND BYZANTIUM, held on June 3, 2002, every year Niš ardently celebrates Saints Constantine and Helena, its patron saints and thus, remembers its fellow townsman, Emperor

Христов монограм на врху константиновог шлема, мултипла, 313-315. година, (Тичинум/Павиа), Минхен

Christ's monogram on the top of Constantine's helmet, multiplum, 313-315, Ticinum, Pavia, Munchen

своју славу, Светих Константина и Јелене, и тиме подсећа све присутне на свог славног суграђанина, цара Константина I. Ове године, Ниш одаје посебну част свом славном сину, чији је чувени царски едикт, издат у Милану, 313. године,

Constantine I. This year, Niš partakes in a special commemoration of Constantine I, whose celebrated imperial edict issued in Milan in 313, marked the initiation of Christianity as the official religion of the Roman Empire.

обележио почетак Хришћанства као званичне религије Римског царства.

Рођен у Нишу, Константин је своју војничку каријеру започео у источном делу царства да би се у оквиру такозване Прве Тетрархије, обрео на западним границама Римског царства, на територији под управом свог оца Констанција I. Године 306., стигао је до оца на његовој самрти, у Јорку, где га је наследио истог дана акламацијом царске војске. Из Јорка, може се рећи, започео је његов победоносни пут, од Тријера, преко Келна, долином реке Рајне, преко Алпа, до Марсеја, Торина, Милана, Вероне, до предграђа снажно утврђеног Рима, где га је чекао његов најозбиљнији противник, узурпатор Максенције. Чувена битка, 28. октобра 312. године, на обали Тибра код Милвијског моста, кључна је прекратница у историји Римског царства. Победивши Максенција, Константин је триумфално ушао у Рим. Победу је остварио, божијом поруком "In hoc signo vinces" примљену у сну непосредно пред одлучујућу битку. Следећи божанске речи, Константин је повео своју војску у битку носећи барјак са емблемом Христовог монограма, као гарантора победе. Представа Константина са церемонијалним шлемом са Христовим монограмом на челу, искована на мутипли 315. године у Тицинуму је симбол његовог војног триумфа оствареног 312. године, док је стварни тријумф хришћанске победе обележен царским едиктом, издатим 313. године у Милану, а чију 1700-ту годишњицу обележавамо данашњим скупом.

Born in 272 at Niš, Constantine began his military career in the Eastern half of the Empire. Within the so-called Tetrarchy, established by Diocletian and Maximian as the first co-emperors, Constantine was sent to serve under his father Constantius Chlorus in York. He arrived in York, finding his father on his deathbed, while his father's army acclaimed him on the same day as Constantius' successor. Thus we may say that it was from York that Constantine began his victorious journey – via the capital of Trier, Cologne, down the Rheine valley, across the Alps, to Marseilles, Turin, Milan, Verona, to the suburbs of the heavily fortified Rome, where he faced his chief adversary Maxentius. The famous battle between the two adversaries, took place on October 28, 312, on the banks of the Tiber River, at the Milvian Bridge. Having defeated Maxentius, Constantine at the head of his army entered Rome in Triumph. Constantine achieved his victory following God's order – "In hoc signo vinces" – received in a dream, just before the crucial battle. Following God's order, Constantine marched into the battle at the head of his troops carrying the banner emblazoned with Christ's monogram as the guarantor of victory. The depiction of Constantine wearing a ceremonial helmet with Christ's monogram above his forehead, struck in Pavia (ancient Ticinum) in 315 symbolizes the military triumph achieved in 312, and formalized by the imperial edict recognizing Christianity as the state religion, issued in Milan in 313, whose 1700th Anniversary we are marking today.

Constantine's city remembers this significant historical moment and the deed of its celebrated fellow

Константинов град памти и бележи овај значајан историјски тренутак и дело свог великог сина. Од града у коме је рођен, физички се сачувало веома мало. У протеклих седамнаест векова преко Ниша су прохајала безбројна рушилачка освајања, звуци неких од којих, не толико давних, сигурно још одзвањају у ушима појединих данашњих житеља. Захваљујући свом јединственом духу, којим је надживео све своје трагедије, недаће и рушења, Ниш споносом прославља успомену на Константина Великог чије дело опстаје у најширим светским оквирима и које бележимо ми, овде окупљени, на данашњи дан, 3. Јуна, 2013 године.

*Академик др Слободан
Ђурчић
Професор Емеритус,
Универзитет Принстон,
(Говор са свечанаг отварања
симпозијума
„Ниш и Византија XII“)*

townsman. Very little has been preserved of the ancient city. Through the intervening seventeen centuries numerous destructive armies have stormed its walls, leaving havoc behind. The sounds of the most recent of the invasions undoubtedly still echo in the ears of the living citizens of Niš. With its unique spirit Niš has endured through hardships of its tragedy, pain and destruction. With pride, it remembers Constantine the Great, whose achievement lives in global memory that we have gathered here to celebrate on this day, the third day of June, 2013.

*Academician dr Slobodan
Đurčić
Professor Emeritus, Princeton
University
(Speech from the opening ceremony symposium
„Niš and Byzantium XII“)*